

2. Процессный подход к управлению организацией: Сборник методических рекомендаций. — Тольятти: ТГУ, 2007. — 25 с.

3. Репин В.В., Елиферов В.Г. Процессный подход к управлению. Моделирование бизнес-процессов. / В.В. Репин, В.Г. Елиферов. М.: РИА «Стандарты и качество», 2004. — 408 с.

4. Сухинін, Д. В. Процесний підхід до організації діяльності з надання муніципальних послуг / Д. В. Сухинін, Т. В. Маматова // Державне управління: теорія та практика. — 2005. — № 2.

5. Шаповал М. І. Менеджмент якості: Підручник / М. І. Шаповал. — К.: Т-во «Знання», 2003. — 475 с.

УДК 329.78(470)

Юрій Молоканов

РІК МОЛОДІ ЯК ФАКТОР АКТИВІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ: ДОСВІД РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Розглянуто нові підходи у російській молодіжній політиці, запропоновані під час проведення у 2009 році Року молоді, насамперед, реалізація національних програм, направлених на створення активним молодим громадянам можливостей для реалізації своїх здібностей у обраній ними галузі. Вперше держава стала займатися не тільки молоддю, яка перебуває у складних життєвих обставинах, а й молоддю, яка за умови державної підтримки зможе знайти свій шлях у житті і реалізувати себе. Було реалізовано 8 національних програм, більшість з яких було продовжено у наступні роки. Визначено шляхи використання російського досвіду сприяння самореалізації молоді при вдосконаленні державної молодіжної політики на Україні.

Ключові слова: державна молодіжна політика, Рік молоді.

Постановка проблеми

Світова історія засвідчує, що в розвитку і становленні будь-якої країни важливу роль відіграє молодь. Особливо вагоме значення молоде покоління відіграє у переломні, кризові періоди історії. Причому молодь може виступити як рушійною силою розвитку та становлення, так і дестабілізувати ситуацію в країні.

З одного боку, молодь є носієм прогресу: отримуючи під час навчання нові знання і технології, вона втілює їх у суспільне життя. З іншого боку, в сучасному суспільстві важливе значення має досвід, а молодому громадянину важко знайти перше робоче місце насамперед через брак досвіду роботи. Тому завданням молодіжної політики, в тому числі його найпотужнішої складової в пострадянських умовах – державної молодіжної політики (далі – ДМП) є сприяння соціальному становленню і розвитку молоді, тобто насамперед знаходженню молодою людиною свого місця в суспільстві.

Суттєвою проблемою формування та реалізації ДМП в Україні є направлення обмежених державних ресурсів за трьома основними напрямками: підтримка молоді, яка

опинилася у складних життєвих обставинах, підтримка молодіжних та дитячих громадських організацій, проведення розважальних заходів. При цьому поза рамками державної підтримки залишається так звана середньостатистична молодь, яка не знаходиться у групі ризику, проте потребує сторонньої підтримки, щоб реалізувати себе, знайти своє місце у житті.

Проголошення 2009 року Роком молоді у всіх країнах, що є членами СНД, мало на меті посилити увагу державних органів до молодіжної політики, здійснити прорив у цій галузі, домогтися покращення становища молоді. Російська Федерація спромоглася досягти суттєвих зрушень у цьому питанні, в тому числі змогла знайти нові підходи у реалізації ДМП.

Для України актуальним є завдання вивчення, аналізу та адаптації практики реалізації ДМП пострадянських держав, насамперед Російської Федерації (далі РФ). Тому російський позитивний досвід знаходження нових підходів щодо реалізації ДМП може бути творчо використаний органами державної влади України.

В державних доповідях про становище молоді, підготовлених російськими дослідниками Е. Камалдиновим, В. Родіоновим, Ю. Зубком, В. Чупровим та іншими, змістовно вивчались особливості формування і реалізації ДМП в РФ до 2002 року [1; 2]. Проте наукове дослідження здобутків російської молодіжної політики під час проведення Року молоді вітчизняними науковцями ще не проводилося.

Невирішеною раніше частиною загальної проблеми є дослідження нових підходів з реалізації ДМП під час проведення Року молоді.

Метою публікації є дослідження російського досвіду з реалізації ДМП під час проведення Року молоді у контексті пропозицій для подальшого розвитку її в Україні.

Рік молоді став для російської молодіжної політики полігоном в реалізації нових молодіжних проектів. Федеральним агентством у справах молоді в РФ (далі Росмолодь) було започатковано реалізацію програм «Росія для всіх», «Артпарад», «Інформаційний потік», «Зворикінський проект», «Ти – підприємець», «Територія», «Лідерство», «Технологія добра», які давали можливість кожній молодій людині обрати для себе близький напрям реалізації особистого потенціалу. Розглянемо стисло їх основні засади:

«Росія для всіх» – це програма для тих, хто поважає Росію, хоче в ній жити, що спрямована на створення привабливого образу РФ і налагодження міжнародних відносин;

«Артпарад» – це програма, що допомагає молодим талановитим авторам у сферах культури і мистецтва стати успішними й знаменитими.

«Інформаційний потік» – це програма, що ставить за мету формування нової системи цінностей покоління, формування молодою людиною самодостатньою, ефективною, мобільною, конкурентоспроможним патріотом та позитивну зміну міжнародного іміджу Росії;

«Зворикінський проект» – це програма, що ставить за мету «дати можливість тисячам молодих людей реалізувати свій науковий потенціал в Росії, стати успішними та багатими через комерціалізацію своїх проектів»;

«Ти – підприємець» – це програма, що ставить за мету «дати можливість тисячам молодих людей стати успішними та багатими, відкрив власну справу»;

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Мета

Вигляд основного матеріалу

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

«Територія» – програма, мета якої підготувати фахівців в галузі туризму;

«Лідерство» – програма, мета якої підготувати фахівців в області побудови ефективної життєвої стратегії молодими людьми, дати можливість кожній молодій людині бути успішним при будь-яких обставинах;

«Технологія добра» – це програма, мета якої зробити країну краще, робити позитивні справи самому й залучати до них своїх друзів, навчити їх робити гарні вчинки.

Була розроблена необхідна схема участі молоді у зазначених програмах – реєстрація через сайт Року молоді (www.godmol.ru) чи портал відповідної програми. Після реєстрації протягом двох місяців було потрібно за допомогою організаторів програми довести проект до презентаційного рівня. Як зазначив голова Росмолоді В. Якеменко, «на цьому етапі виникає завдання потрапити до складу кращих проектів і відповідно, потрапити на «Селігер». Там молода людина отримує усі необхідні інструменти для розвитку таланту» [3].

Одним з головних заходів Року молоді став всеросійський молодіжний форум «Селігер-2009», на якому було проведено тематичні змінні, присвячених кожній з національних програм. Всі ці програми завершилися конкретними результатами. За підсумками змінні «Росія для усіх» укладено 32 угоди щодо підтримки проектів з провідними профільними державними структурами і організаціями, які займалися питаннями толерантності і міжнаціональних взаємовідносин. Ці організації надавали фінансову, організаційну і іншу підтримку. Орієнтовний обсяг фінансової підтримки склав більше 15 мільйонів рублів.

Учасники «Зворикінського проекту» підписали 48 угод щодо підтримки і фінансування розробок молодих інноваторів на загальну суму близько 100 мільйонів рублів.

В результаті роботи тематичної змінні «Я–підприємець» було укладено більше 700 угод про співпрацю з різними компаніями, організаціями і приватними особами. Загальна сума виділених молодим підприємцям інвестицій склала близько 130 мільйонів рублів [4].

Підсумком змінні «Інформаційного потоку» стала угода, згідно з якою буде сформовано кадровий медіарезерв Росії, до якого увійшло 1000 кращих молодих журналістів з усієї країни. Цю угоду підписав керівник Росмолоді з головними редакторами газет «Московський комсомолец» та «Праця». Про підтримку проекту заявили президент факультету журналістики МДУ і голова Спільки журналістів Росії. Також протягом змінні було зареєстровано 500 молодіжних ЗМІ [4; 5].

У рамках змінні «АРТПАРАД» форуму «Селігер» підписано більше 150 експертних і партнерських угод. Працевлаштовано на роботу до Російської галереї та арт-центрів більше 300 осіб. Загальна сума фінансової підтримки проектів, що були представлені на зміні, склала 20 мільйонів рублів.

У рамках змінні «Технологія добра» укладено більше 500 експертних і партнерських угод про підтримку і фінансування проектів учасників. Більше 500 учасників здали кров в пересувних пунктах прийому донорської крові. Загальна фінансова підтримка проектів учасників склала 50 мільйонів рублів.

Більше 1000 учасників змінні «Лідерство» отримали можливість пройти стажування в державних, комерційних і громадських структурах, підписано більше 300 партнерських угод між авторами кращих проектів і представниками громадських організацій, державних струк-

тур і комерційних компаній. Молоді лідери з усіх регіонів Росії вивчили на «Селігері» технології соціального проектування, досвід ведення інформаційних кампаній, навчилися навичкам управління масами, ведення і розвитку власного проекту, освоїли нові технології формування життєвих стратегій молодих людей.

Зміна «Молодіжний Туризм» зібрала більше 5 000 учасників, які представили більше 600 проектів, спрямованих на залучення молодих людей до туристичної діяльності. У рамках змінні пройшов відбір найбільш успішних організаторів туризму для навчання веденню власного бізнесу, а також відбір туристичних проектів для подальшого впровадження на території Росії [4].

Треба зазначити, що найбільше уваги керівництво Агентства приділяло саме «Зворикінському проекту». В межах регіонів були проведені регіональні відбірні тури, потім відбулися конвенти федеральних округів і фінальний етап – Другий Всеросійський молодіжний інноваційний конвент.

Всього в «Зворикінському проекті» зареєструвалося близько десяти тисяч учасників, які розробили майже чотири тисячі проектів. За підсумками конкурсного відбору на Всеросійський Конвент у Санкт-Петербурзі потрапили більше 150 проектів, з яких «Зворикінську премію» виборювали 12 проектів. На виставці інноваційних проектів – ключовій частині Конвенту – було виставлено близько 50 проектів. Премію у розмірі 1 млн рублів отримали три дослідники, які працюють у сфері медицини і біотехнології. Водночас, за оцінками експертів, багато проектів були дуже слабкими, із сумнівною користю.

Завершував Рік молоді форум переможців «Прорив», в якому взяло участь понад 20 тисяч молодих людей, що домоглися успіхів на російських і міжнародних олімпіадах, конкурсах, читаннях, конференціях і змаганнях. На форумі були вручені премії в номінаціях: «ПРО медіа», «ПРО арт», «ПРО наука», «ПРО бізнес», «ПРО туризм», «ПРО спорт», «ПРО відвага», «ПРО фесія». У роботі Форуму та врученні нагород взяв участь Президент РФ.

По завершенню заходів наприкінці року молоді голова Росмолоді В. Якеменко, в своєму виступі на пресконференції основну увагу приділив реалізованим заходам. На його думку, «Рік Молоді» ставив перед собою три основні завдання:

- перше з них полягало в тому, щоб відокремити молодь від «статистичної маси» і перетворити їх на конкретних людей, знати їх імена, проблеми, які перед ними стоять, і завдання, які вони хочуть вирішувати;
- другим завданням було створити систему сервісів, яка допомагала б цим молодим людям реалізовувати їх проекти. На прикладі «Селігеру» показано, як саме повинна працювати ця система;
- третім завданням було знайти героїв (особистостей) серед цих тисяч молодих людей, для того, щоб мільйони громадян зрозуміли, що сьогодні в Росії можна домогтися успіху, і не на сцені або у спорті, але й бути успішним винахідником або підприємцем [6].

Водночас, важливо було не тільки успішно провести Рік молоді, але й продовжити реалізацію його найкращих здобутків у подальшому. Так, у 2010 р. було продовжено дію програм «Зворикінський проект», «Ти – підприємець», «Артпарад», «Інформаційний потік», «Лідерство», «Технологія добра». Було створено національний реєстр талановитих молодих людей, до

якого увійшло 25 тис. чоловік. У липні 2010 р. було проведено Всеросійський молодіжний інноваційний форум «Селігер-2010», на якому були проведені тематичні зміни по вищезазначених програмах, а також зміна «Православ'я». Було укладено умови відбору учасників форуму – щоб поїхати на «Селігер-2010», треба було б мати досягнення в конкретній галузі. Крім того, як і у 2008 р., форум організував громадський рух «Наші» за підтримки Росмолоді, на якому було проведено міжнародну зміну за участі зарубіжних із 100 країн світу.

За підсумками зміни «Інновації і технічна творчість» (програми «Зворикінський проект») було підписано близько 200 угод з експертизи, підтримки і фінансуванню проектів її учасників на суму 536 млн рублів [8]. Більше тисячі угод про співробітництво між учасниками форуму та представниками бізнесу підписано за підсумками зміни «Я – підприємець» [9]. За підсумками зміни «Технологія добра» між керівниками добровільних проектів і партнерами (соціально відповідальним бізнесом і експертами) було укладено більше 50 угод на суму 1 700 000 рублів.

Підсумки програми «Ти–підприємець» було розглянуто на Конгресі молодого бізнесу, де зазначалось, що головним результатом цієї програми є відкриття цього року молодими людьми 1 200 нових підприємств, завдяки чому створено більше 2 800 нових робочих місць [10]. Як і у 2009 році, завершенням «Зворикінського конвенту» став III Всеросійський інноваційний форум «Росія, вперед!». У його рамках відбулося чергове засідання Комісії при Президентові РФ по модернізації і технічному розвитку економіки Росії. Президент РФ Д. Медведев вручив Національну премію імені В. Зворикіна авторам інноваційних проектів, які розробили метод ранньої діагностики рака, ліки від гепатиту, технологію енергозберігаючого будинку, прогнозування розвитку позаштатних ситуацій на атомних станціях, нову технологію виробництва бетону з додаванням наноречовин тощо [11].

У 2011 р. до програм «Зворикінський проект», «Ти – підприємець», «Артпарад», «Інформаційний потік» було додано програми «Крок назустріч» (надання допомоги при інтеграції в суспільство молодим людям, що опинилися у важкій життєвій ситуації), «Біжи за мною» (поширення культури харчування і фізичної активності серед молоді), та «Усі вдома» (залучення активних молодих людей до сфери управління житловим простором). Відповідні тематичні зміни, разом зі змінами «Технологія добра», «Молодіжні Уряди» та «Міжнародною зміною» були проведені під час Всеросійського інноваційного форуму «Селігер-2011».

Більше 200 учасників зміни «Політика» захистили перед експертною радою проекти своїх громадянських кампаній, які вони планують реалізувати після форуму і отримали гранти в розмірі від 10 до 400 тисяч рублів. Це кампанії, спрямовані на боротьбу з фактами зневаги чиновників своїми обов'язками, протидії різним формам порушення закону. У рамках зміни «Інновації і технічна творчість» двадцяти соціально значущим інноваційним проектам видані гранти на загальну суму 16,1 мільйонів рублів, самостійно учасникам вдалося отримати домовленості про фінансування на суму 26 мільйонів рублів. Більше 20-ти проектів зміни було рекомендовано експертами фонду «Сколково» на резидентство. Учасники змін «Підприємництво» і «Інновації і технічна творчість» отримали гранти в сумі 1 млн руб. від генерального партнера Форуму ВАТ «Ощадбанку Росії».

У рамках зміни «Усі вдома» пройшов грантовий конкурс громадських проектів, спрямованих на поліпшення

житлового простору. Було виділено 79 грантів на загальну суму 1 550 000 рублів. Автори трьох кращих екологічних проектів були нагороджені грантами загальною сумою 300 000 рублів від компанії «Panasonic» [12].

Водночас в Україні у 2009 році проведення Року молоді не було пов'язано з будь-якою активізацією в молодіжній політиці, не було запропоновано будь-яких новацій. Підтверджує це інформація Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту щодо реалізації Указу Президента України «Про проведення у 2009 році в Україні Року молоді», розміщена на сайті Міністерства. Зокрема, перераховано всі молодіжні заходи, які проводилися протягом 2009 років за підтримкою Міністерства. Крім того, на відміну від РФ, в Україні у 2009 р. було втричі знижено фінансування молодіжних програм, у порівнянні з 2008 р., що безумовно вплинуло на проведення Року молоді [13].

Єдиним заходом, що був направлений на сприяння самореалізації молоді, став Всеукраїнський конкурс бізнес-планів підприємницької діяльності серед молоді, що проводиться з 1999 року. Участь у конкурсі взяли понад 800 бізнес-планів із всієї України, а до фіналу потрапило 12 проектів, з яких в двох номінаціях було визначено переможців. Сьогодні інформація про подальшу долю цих проектів відсутня.

✎ В результаті проведеного дослідження, нами було проаналізовано досвід активізації ДМП в РФ проголошений Рік молоді, що дало можливість сформулювати такі висновки:

1. У 2009 р. під час проведення заходів у рамках програми «Рік молоді» в РФ відбулися суттєві зрушення у формуванні та реалізації ДМП. Було започатковано реалізацію семи загальнонаціональних програм, роботу більшості з яких було продовжено в наступні роки. Новий статус досадного майданчика молодіжних проектів отримав Всеросійський молодіжний форум «Селігер», який вдосконалив свою роботу протягом наступних років. Таким чином, Рік молоді в РФ зіграв статус локомотива ДМП. Водночас, в Україні Рік молоді не було відзначено будь-яким нововведенням у молодіжній політиці, що призвело до застою у галузі ДМП. В Україні на державному рівні серед програм, що сприяють самореалізації молоді, існує тільки Всеукраїнський конкурс бізнес-планів підприємницької діяльності серед молоді, всі інші напрями самореалізації молоді не мають державної підтримки.

2. На думку автора дослідження, найважливішим наслідком Року молоді для російської молодіжної політики стала реалізація програм, направлених на створення широким верствам молоді можливостей для реалізації своїх здібностей в обраній галузі. Отже, вперше держава стала займатися не тільки молоддю, яка перебуває у складних життєвих обставинах, а молоддю, яка за умови державної підтримки зможе знайти свій шлях у житті і реалізувати себе.

В результаті проведеного дослідження вноситься наступна пропозиція щодо врахування російського досвіду в Україні проведення Року молоді: запровадити реалізацію національних програм, які спрямовані на реалізацію широкими верствами молоді своїх здібностей за різними напрямками та проведення всеукраїнського молодіжного форуму учасників цих програм.

Література.

1. Положение молодежи и реализация государственной молодежной политики в Российской Федерации. 2000–2001 гг. / Министерство образования Российской Федерации. – М. : Логос, 2002. – 303 с

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ ЧИННИКИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНІ СТРУКТУРИ КОЛЕКТИВНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті розглядаються позитивні та негативні особливості забезпечення національної безпеки України. Аналізуються сучасні виклики та загрози національній безпеці України. Визначаються шляхи інтеграції держави в міжнародній системі колективної безпеки.

Ключові слова: національна безпека, національні інтереси, загроза національній безпеці, інтеграція в МСКБ, обороноздатність.

↪ Історичний досвід свідчить, що після того, як суспільство визначилося зі своєю державністю, наступним кроком є формування системи національної безпеки.

Сьогодні Україна перебуває в геополітичному середовищі, в якому національні інтереси держав, їх економічне та політичне суперництво значно сильніші, ніж симпатії задекларованої «української демократії». Незважаючи на зниження воєнно-політичного протистояння між Заходом і Сходом, Європа залишається місцем схрещення політичних, економічних, етнічних, релігійних та інших протиріч, які вже призвели до низки кровопролитних конфліктів.

Глобального характеру набули такі загрози міжнародній безпеці, як тероризм, контрабанда наркотиків, незаконня торгівля зброєю, масова і важко контролювана міграція населення із «гарячих точок», організована злочинність.

Разом з тим в Україні гальмується здійснення економічних реформ, мають місце політична роздробленість суспільства, демографічні, екологічні та інші проблеми.

За цих умов існування України як суверенної держави неможливі без цілеспрямованої системної політики захисту національних інтересів.

Основним механізмом реалізації вказаної політики є державне управління у сфері забезпечення національної безпеки. Але й сьогодні в Україні відсутні загальноприйняті погляди щодо понятійно-категорійного апарату національної безпеки. Тривають дискусії з принципових напрямів державної політики та державного будівництва в контексті забезпечення національної безпеки, засобів і способів її забезпечення.

Сьогодні надзвичайно актуальним є визначення стратегічних цілей і завдань системи національної безпеки України, механізмів їх реалізації.

Актуальність даної статті визначається важливістю завдання, яке стоїть перед державою у сфері забезпечення національної безпеки.

↪ Вагомий внесок у дослідження цієї проблеми зробили: Макаренко І.К., Возженіков А.В., Ситник Г.П., Горбулін В.П., Семенченко А.І., Шкідченко В.П., які досліджують та впроваджують нові методологічні підходи до вдосконалення системи національної безпеки України.

↪ Метою статті є аналіз сучасних особливостей національної безпеки України в контексті інтеграції в міжнародні структури колективної безпеки.

↪ Україна розглядає національну безпеку як невід'ємну складову частину безпеки у регіональному та глобальному масштабах.

2. Положение молодежи и реализация государственной молодежной политики в Российской Федерации: 2002 г. / Министерство образования Российской Федерации. М. : Логос, 2003. – 150 с.

3. Василий Якеменко: наша задача - дать молодым раскрыть свой талант // Группа сайтов РИА Новости [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ria.ru/interview/20090602/173013585.html>. – Заголовок с экрана.

4. Началась церемония официального закрытия Форума «Селигер-2009» // Сайт «Российской газеты» от 10 августа 2009 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.rg.ru/2009/08/10/seliger-zakrytie-anons.html>. – Заголовок с экрана.

5. Вторая смена форума «Селигер-2009» подошла к концу // «Свободная пресса» [Электронный ресурс]. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://svpressa.ru/issue/news.php?id=11427>. – Заголовок с экрана.

6. Год Молодежи решил поставленные задачи – глава Росмолодежи // Группа сайтов РИА Новости [Электронный ресурс]. – // Режим доступа: <http://www.rian.ru/society/20091217/199863393.html>. – Заголовок с экрана.

7. Итоги II Всероссийского молодежного инновационного конвента // Информационно-аналитический портал «Когита.ру. Общественные новости Северо-Запада» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.cogita.ru/analitka/novosti-nauki/itogi-ii-vserossiiskogo-molodezhnogo-innovacionnogo-konventa>. – Заголовок с экрана.

8 На инновационной смене форума «Селигер-2010» заключено контрактов более чем на 0,5 млрд руб // Сайт агентства ИТАР-ТАСС Урал [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.tass-ural.ru/lentanews/112945.html>. – Заголовок с экрана.

9. 1000 соглашений о сотрудничестве заключили молодые предприниматели на «Селигере» // Сайт Молодежного демократического движения «Наши» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://nashi.su/news/32384>. – Заголовок с экрана.

10. Конгресс молодого бизнеса объединил более 500 предпринимателей в Москве // Сайт деловой газеты «Взгляд.Ru. Урал» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.vz.ru/news/2010/12/10/453963.html>. – Заголовок с экрана.

11. Итоги Всероссийского инновационного форума «Россия, вперед!» // Интернет издание «Лучшие управленцы России» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.5november.ru/main/stati-nomera-14/266-itogi-vserossiiskogo-innovacionnogo-foruma.html>. – Заголовок с экрана.

12. Форум «Селигер-2011» подвел итоги // Сайт Федерального Агентства по Делах Молодежи [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.fadm.gov.ru/news/11481/>. – Заголовок с экрана.

13. Інформація Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту стосовно реалізації Указу Президента України від 3.07.2008 № 616 „Про проведення у 2009 році в Україні Року молоді” - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/publish/article?art_id=111884&cat_id=105327. – Заголовок с экрана.